

an meghirdetett ak egy lett be adazon שוהו tták eddig aján- k be hitközségi legkésőbb e hó eb כתב maso-

ש"ב י"ד ה' ה' ש"ח ה' כ' בער תפלה

1 én. sbaum Samuel, its. elnök.

ek k z-kák z- és elési tára.

dro mand 65 (ben)

és öntött yek, vallsztékben. vegezés Messe Rt. 4060 ger renc I.-ut) 65

ar Rt. kata icea No 2. gnyilik.

rt: amutvásnakat, zövetek, alakat. knak. telefon 633.

ISSAYKIVÖSÖS. PIAO KIVATAL ES NYERDA

Kolozsvár, St. Baron Pop. (Brassai-utca) 10. Telefon: Szerkesztős Kiválósági Iroda - 977 Sz. H. Sz. - 558

Írásokat kizárólag a szerkesztőséghez címzett írásokat nem adjuk vissza.

W KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

ELŐFIZETESI ÁRAK

Romániában
Egész évre — 850
Félévre — 460
Negyedévre — 240
Egy hónapra — 85
Egy szám ára pályaudvaron és vidéken is 4 lei
Bukarestben — 5-

Csehszlovákiában

Egy hónapra — ck 35—
Egy szám — 150

1934 november 3 Hétfő

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 245. szám

5685. Marchesvan 5

A hetedik évforduló

Hol végződik az álom és hol kezdődik a valóság? Melyik az a csodálatos híd, amely a fantázia világából a reális élet talajára vezet? "Wenn ihr wollt, ist es kein Märchen" — adta meg a feleletet erre, a lét örvénylő mélységei felett lebegő kérdésre a mi nagy mesterrünk, Herzl Tivadar. Az álom és valóság között az akarat hídja vezet. Az el nem lankadó, vissza nem rettenő, teremtő vágyakozás, ez a ma tüvés és titokzatos erő, amely hegyeket mozdít el, vizet fakaszt a sziklából és a mese eihillanó délibábképeit megfogható valósággá változtatja. Ma, az álomvalóságok ünnepe, amikor hetedik évfordulóját ünnepeljük az évezredek zsidó álmokat testekbe érlelő Balfour-deklarációnak, különös hangsúllyal kell ismételnünk magunkban Herzl nagy mementóját: Ha akarjátok, nem mese, mert ime itt áll előttünk a Balfour-deklaráció, a zsidó akarat álomvalósító erejének nagy szimbóluma.

Egy angol lap a napokban kezdte meg közölni lord Berties volt párisi argol nagykövet naplójegyzeteit. Lord Berties leírta naplójában, hogy 1915 január 23-án Rotschild Edmond báró felkereste őt, hogy egy bizonyos tervről csevegjen vele. A báró pár nappal később elküldte hozzá egy Manchesterben lakó oroszországi hitsorsosát ugyanebben az ügyben. "A terv arra vonatkozik, — folytatja lord Berties — hogy Palesztinában egy izraelita állam létesüljön, Franciaország, Oroszország, vagy Anglia protektorátusa alatt. A magam részéről teljesen abszurdnak és fantasztikusnak tartom a tervet, noha úgy hallom, hogy lord Gray, lord George, Samuel és Grewé már hozzájárulásukat adták." A nagykövet ezután felsorolja az okokat, amelyek miatt véleménye szerint a terv kivihetetlen. Nemcsak lord Berties, de sokan, nagyon sokan a vezető angol és francia politikusok közül tartották még akkor fantasztikus lehetetlenségnek a zsidó Palesztina gondolatát. És mégis két évvel később, 1917 november 2-án elment az a bizonyos "Kedves báró Rotschild" kezdetű levél, amely a történelemben a Balfour-deklaráció néven ismeretes a amely azt a lehetetlen és abszolút tervet az angol világiradalom legrealisabb politikai elképzelései közé emelte. Az a Manchesterben lakó oroszországi zsidó ugyan nem nyugodott, nem kedvetlenítették el sem lord Berties, sem a többi lordok és márkik elutasító, lebecsülő szavai, hanem türelmesen, hősies kitartással kopogtatott ajtórajtóra, lötött-futott, érvelt, könyörgött, sirt és fenyegetett, egyszerű haditalálmányokkal lepte meg Angliát, zsidó csapatokat toborzott a törökök elleni hadjáratba, éjjelt nappalá teit, amíg végre a lehetetlenből lehetséges, az álomból valóság lett. Ez a Manchesterben lakó oroszországi zsidó dr. Weizmann volt, a manchesteri egyetem kémiai professzora. A zsidó történelem legmegragadóbb lapjai lesznek azok, amelyek Weizmann és társainak emberfeletti farszadossáit fogják elbeszélni a Balfour-deklarációt megelőző időben. A zsidó nép megkapta végre a "chartert", a nagy szabadságlevelet, amelyért már Herzl életét áldozta s amely kezdetét jelentette a harmadik zsidó honalapításnak. Ami ezután következett, az mind természetesen következménye a Balfour-deklarációnak. Jött a sanremói békehatározat, a népszövetség jóváhagyása és végül a lausannei szerződés, amelyben Palesztina egykori ura, Törökország lemondott erről a területéről és elismeri a zsidó nemzeti otthon létesítését.

Hét év alatt szinte természetessé vált, hogy létezik egy Balfour-deklaráció, amely visszaitélte a zsidó népnek Erec Jiszraelt. Ma már senki sem érzi és senki sem értékeli kellőképpen ennek a politikai dokumentumnak forradalmi jelentőségét. Különösen mi, közép-európai zsi-

dók, akik a háboru alatt teljesen el voltunk vágva a külvilágtól, szeresztünk megkésettten és hiányosan tudomást a Balfour-deklarációról. Pedig a világ többi zsidósága valóságos örömmámorban uszott, amikor a nemes Balfour lord elküldte levelét Rotschildnak. Oroszországban és Amerikában soha olyan zsidó ünnepek nem voltak, mint 1917 novemberében. Százerek és milliók szive remegett a boldogságtól a szabadulást hozó hír hallatára. Az ünnepet azonban szürke hétköznapok követik s a Balfour-deklarációt is megszokták az emberek. Megszokták, de nem vonták le belőle azokat a következményeket, melyek sükszerűen folynak belőle. Nem vonták le a következtetést, hogy a Balfour-deklaráció csak értéktelen papírdarab, ha a zsidó nép nem tölti azt meg élő tartalommal. Csak lassan és fokozatosan tört utat a zsidó tömegek közé a nagy megismerés, hogy a Balfour-deklaráció és a sanremói békehatározat kétoldalú szerződés, amelyet a zsidóság kötött Angliával és a világ népeivel. Klarszikusan fejezte ki ezt Lloyd George az emlékezetes sanremói gyűlés után, amikor azt mondta Weizmannnak, ime a népek teljesítették a zsidósággal szem-

ben fennálló kötelezettségüket, visszaadták Palesztinát, most teljesítse a zsidó nép is kötelezettségét és építse fel Palesztinát. A Balfour-deklaráció akkor kezd világtörténelmi jelentőségű eseménnyé nőni, amikor a zsidó nép teljes erőjével nekilát a benne foglaltak megvalósításához. A deklarációt óta eltelt hét esztendő alatt ebben az irányban is jelentős haladás történt. Az elalélt ország szorgos zsidó kezek munkája alatt kezd feléledni, újjáéledni, mint egy virág, amikor friss harmat permetezik rá. De a nagy akarat még nem érkezett el, még csak egyes töredékek a zsidóságnak állottak sorompóba az álom valóraakeltésére. A Balfour-deklaráció hetedik évfordulója legyen mementó minden zsidó számára, hogy a történelem ítélőszéke előtt felelőséggel tartozik azért, hogy mennyiben segítette elő ennek a deklarációnak valóraavaltását. Ünnepszünet nekünk ez az évforduló, de egyben intő és fenyegető figyelmeztetés is, hogy semmiféle örömmünk és semmiféle ünnepünk nem lehet teljes mindaddig, amíg a Balfour-deklaráció minden egyes szava ki nem lép a betűk holt tengeréből és Palesztinában izmos életté változik. A Balfour-deklarációra a zsidó népnek egy másik deklarációval kell felelnie, amelyet úgy hívnak, hogy Keren Hajesszód és Keren Kajemet.

A jasi egyetem tanácsa Cuza-t teszi felelőssé a merényletért

Az egyetemi tanács Cuza ellen fordult. Cuza lemond egyetemi tanári állásáról?

(Jasi, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az egyetem nagytanácsa tegnap délután harminchárom egyetemi tanár részvételével ülést tartott Slatineanu rektor elnöklétével. A rektor megnyitó beszéde után Cuza tartott hosszabb beszédet. Beszédében ismertette Manciu meggyilkolásának körülményeit és védelmezte Codreanu tettét. Kijelentette, hogy neki személyesen nincs semmi köze ehhez az ügyhöz, de azt hiszi, hogy Codreanunak sem volt szándéka Manolot megölni. Cuza után több tanártársa szólalt fel, akik azt vádolták, hogy ő a gyilkosságért morális felelőséggel tartozik. Barbolescu professzor különösen éles szavakkal fordult Cuza ellen és

beszéde végén felszólította, hogy mint gyilkos távozzék az egyetemről.

Azután Matei Cantacuzino beszélt, aki szerint Cuza-nak nagy része van a bűntettben és le kell vonnia a következményeket.

Cuza replikájában ismertette tanári működését, amelyet meggyőződése szerint az előirt anysg elődésével gyakorolt. Ezután a kollégium harminc szavazattal a következő határozati javaslatot fogadta el:

"Az egyetemi tanács összetilve abból a célból, hogy megvizsgálja ennek a kulturális intézetnek a szerencsétlen Manciu életét elpusztító bűntettrel kapcsolatban előállott morális helyzetét, mely fájdalommal konstátálja, hogy ez a bűntett, amely megbecsteleníti a román nemzet lelkiéletét és tradícióit, Cuza professzor egy ugynevezett iskolájának az eredménye,

amely nemzeti vallásaimmal működve, megmérgezi az ifjúság lelkiéletét és felizgatja szenvedélyeit. Ennek az iskolának a következménye az elővetett bűntett. Az egyetemi tanács annál nagyobb fájdalommal konstátálja ezt, mert Cuza professzor személyes felvilágosításából is megállapítja, hogy

rem akarja vállalni az elővetett bűntett felelőségek részös jelentékeny részét és nem remélhető, hogy meg fogja változtatni eddigi magatartását."

illetékes körökben azt hiszik, hogy Cuza beadja lemondását az egyetemi tanszékről.

Bukarest, nov. 1. Kormánykörökből származó értesüléseink szerint az egyetemi tanárok izgatását ellen szóló törvényt elsősorban Samaleanu Jasi, Panlescu bukaresti és Hatleganu kolozsvári professzorok ellen fogják alkalmazni. Különösen Panlescu professzor ellen fogják a törvényt teljes szigorral alkalmazni, aki egyik izgató röpiratában Romulus Voinescuról, Argetoianuról, Constantinescuról, Banuról, Vajdáról, Toma Stelianról, Juntanról, Nicolaeu tábornok bukaresti rendőrprefektusról, Pangraitt rektorról, Vaitoianu miniszterrel és Lupescu tábornok vezérkari főnökről azt állította, hogy elzsidósodott hazárdulók.

A "Vittoral" jelentése szerint a vacarestii fegyház egyik hivatalnokát, Firulescut fegyelmi bíróság elé állították, mert a vacarestii fegyház elé diáknak azt a kérését, hogy fontos vallomástételre a főügyész elé vezessék, megtagadta. A fogoly diáknak most sikerült a főügyész elé jutni és közölte vele, hogy annak idején a jasi rendőrprefektus elleni merénylet tervéről akart jelentést tenni.

Interpellációk napja a parlamentben.

Bukarestből jelentik: Dr. Lugu kéri az elnököt, hogy ezentul hetenként két napot tűzzenek ki az interpellációk tárgyalására, mert igen sok ügyben kell a képviselőknek felvilágosítást kérniök. Kéri egyuttal a románai választ és igazolásának napirendre tűzését. Orleanu elnök bejelenti, hogy ezt az ügyet a jövő csütörtöki ülés napirendjére tűzi ki. Ciugureanu interpellált ezután a beszarábiai helyzetről és konstátálta, hogy az ottani centralizáló rendszer és a szerencsétlen közigazgatás a lakosságot nagyon elkeserítette. Kéri a különböző Beszarábiában lefolytatott vizsgálatok iratainak bemutatását. Zierelsohn rabbi, kikenevi képviselő azért interpellált, hogy több beszarábiai iskolai igazgatója kényszeríti a zsidó növendékeket keresztény imádságok megtanulására. Butnaru a bukaresti jövedéki munkabeszüntetésnél előfordult hatósági erőszakoskodásokra hívja fel a ház figyelmét.

A beteg város

Kolozsvár pénzügyi és gazdasági krízise

(Cluj-Kolozsvár, november 1. Az Uj Kelet alkalmi tudósítása) Színházban, bankokban, utcán sűrűn hangzik fel a stereotip jelző, mely annyira jellemző a mai Kolozsvárra: beteg város. Beteg ennek a városnak gazdasági élete, pangnak az üzletei, senkinek sem fizet, mindenki prolóngál. Egyesek legjobb akaratukkal szeretnék fizetni tartozásaikat, de sokszor még néhány ezer lejes számlát sem tudnak kiegyenlíteni. Miért? Mert nekik sem fizetnek adósaik. Nagy, komoly cégek, melyek egyébként a legjobb hírnévnek örvendenek, kénytelenek haladékat kérni hitelezőiktől. A kereskedők állandóan nagy gondban élnek. Napról-napra hiába várják a fizető klienseket, helyettük a hitelezők raja jelentkezik. A legkárlehetősebb, legkövetelősebb hitelező pedig maga az állam, mely pénzt követel az adóhivatalnál, a pénzügyigazgatóságtól, a vámnál. Más országokban a vámhivatal ismert, fizetőképes kereskedőknek megfelelő hitelt nyújt. Itt ugyyszólván percek alatt kell előteremtünk, illetve előlegezuünk százszor lejjel az importált árukért. Itt a kereskedőt fejőstehenének tekintik csak.

Az adósságok özönében

S mégis a kereskedőt vádolják azzal, hogy nem becsületes. Annyi hitelező jön nap-nap után a nyakunkra, hogy igazán nem tudjuk: kinek fizessünk előbb? Ha holnap pl. egy 90 000 lejes váltót esedékes, már jelőre, napról-napra kell összeváltatnunk ezt az összeget. Ha közben egy kisebb, mondjuk 3000 lejes számlát prezentálnak, persze lehetetlen elvonnunk ezt az összeget, mert különben magóvatolják a váltót és kész a fizetőképzetlenség. Tehát kénytelenek vagyunk a kis összegű fizetéseket elhalasztani, hogy a nagyokat teljesíthessük. Így kénytelen ma gondolkodni a kolozsvári kereskedő.

Akadnak természetesen rosszhiszeműek is, akik nem fizetnek sem a nagy, sem a kis adósságokat és egyszerűen kényszerregezésre kénnek. Mások csöbbe mennek. Vannak azután olyanok is, akik próbálják kiforszírozni a megegyezést, hogy a külföldi hitelezőket nem fizetik, a belső adósságoknak pedig csak ötven százalékát fizetik ki. Ezek azok, akik az országot a külföld előtt diszkreditálják, aminek aztán az a következménye, hogy a nagy olasz, görög, német kereskedő-házak nem akarnak összeköttetésbe lépni a román cégekkel. Kolozsváron hetekkel előbb lehet tudni, hogy melyik kereskedő adja be a kulcsot. Tudják a barátai, tudják az ellenségei, a szomszédai,

az ügyvédek, akik aztán továbbadják a figyelmeztetést: Ezzel ne kezdj, ezzel ne dolgozz, mert nehéz fizető. S ezzel a kereskedővel szemben mindenki hirtelen tartózkodóvá lesz. A kereskedőnek valóságban sügyenkezni kell már akkor, mielőtt még erre ok volna.

„Csak a pénzügyminiszter nem tuloz“

A nagyiparosok helyzete sem rózsás. A gyáriparosok nem panaszkodják, hogy nincs elég munkájuk, van rendelésük bőven. Egyes gyárakban 250 munkás dolgozik. De ha jön a szombat és fizetni kell a személyzetet, a legsúlyosabb nehézségbe ütközik a munkabér előteremtése. Egy gyárnak három pénzbeszedője, akiknek 214 000 lejt kellett volna előteremtteni, alig tudott egy hét

Frohreich dugdossa gyilkos jobbkezét

Az egyedi gyilkos az örület küszöbén áll. A gyilkos anyósát és feleségét újra vallomástételre szólították fel

(Sopron, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Azt a hírt közölték, hogy Froreicha soproni ügyészség fogházában megőrült. Ez a híradás nem bizonyult valósnak, de tény, hogy Froreich súlyosan megbetegedett és már néhány nap óta különös tüneteket észlelt nála. Ugy látzik, Froreichnál most áll be az a lelkiállapot, amely minden gyilkost meggyötör. Tegnap, amikor a fogházból fölvezették, a lépcsőn már alig tudta vonaszolni testét és jobbkezét, amelyet Egyedi Artur torkára forrasztott volt, észrevehetően dugdosta.

A vizsgálóbíró ajtaját nem a gyilkos jobbkezével, hanem balkezével nyitotta ki.

Amint visszavezették a vizsgálóbírótól cellájába, tegnap már egész nap feküdt. Láza nincs, étvágya jó, reggel megevett 3 tojást, 3 zsemlyét és 3 deci kávé, az ebédjét is elfogyasztja mindig és mégis megy össze, az ereje elhagyja, szeme beljebb nyomul a homlokába és már menni se tud, úgy kell vezetni. Scheffer Oszkár dr. fogházi főorvos tegnap megvizsgálta Froreich Ernőt, de nem konstatait semmi különösebb testi vagy szervi bajt rajta. Láza sincs Froreich Ernőnek és mégis nagy beteg. Mikor Scheffer Oszkár dr. kijött tőle a fogházból, a jelenvolt újságírók megkérdezték tőle, mi baja Froreichnek.

— Lelki depresszió, — felelte a főorvos

alatt 12.000 lejt előteremtteni. Az állam ugyanennek 700.000 lejjel tartozik, de természetesen nem fizet.

Persze mindezekre a pénzügyminiszternek az a válasza, hogy a gyáriparosok tuloznak. Mindannyian tuloznak, csak Bratianu Vintila nem tuloz. Tuloz a hírlapíró, amikor a szörnyű válságról igaz képet ad, tuloznak a tisztviselők, akik bizonygatják, hogy nem tudnak megélni nyomorult fizetéseikből. Mindenesetre helyesebb volna, ha a pénzügyminiszter ur, aki mindent rózsaszínben lát külföldi tapasztalatszerzés helyett inkább a belföldet utazná be és mint egyszerű polgár lépne érintkezésbe a termelőkkel és fogyasztókkal, az összes társadalmi rétegekkel. Akkor megtudná, hogy milyen szelek fujdogálnak az országban, milyen szörnyű válság sujt beantunket. Mert másképp festenek a dolgok a dolgozószobában és másképp a valóságban.

Leonard Parkerov

— Láza nincs, teljesen győge, kimerült. Én remeg.

A mikor pulzusát fogtam, remegett egész teste. Az emberek tekintetét kerüli.

A vizsgálóbíró előtt alig tudott beszélni. Dugdosta és szeme fénytelen volt. A tünetek alapján vizsgáló orvosa is aggódik már, hogy nem él a főtárgyalásig és valószínűleg rabkórházban fejezi be életét.

A büntetés után tegnap is tovább folyt a nyomozás Csornán. Részen Takáts Gyula dr. járásbíró, részben Poszert Jakab osendörzsádos végzi ezt a nyomozást. Egyeden Pillinger örmester nyomoz, aki ismételtén kihallgatta az áldozat legfiatalabb leányát.

Egyedi Arturné a hozzaintézet kérdésekre elmondotta, hogy

férje és Froreich elkeseredetten gyűlölték egymást.

Arra azonban nem emlékszik, hogy Froreich azt mondotta volna: „majd leszámolok vele.“ Tiszára véletlen volt, — vallotta Egyediné — hogy akkor utazott el, amikor Froreich megérkezett Egyedre. A kihallgatás után Egyedi Arturné és Egyedi Marietta, akik mindketten talpig gyászban jelentek meg az ügyészségen, könnyes szemmel és megtörtén jöttek ki az ügyész szobájából.

A sánta Fiske

Zsidó koldusregény

Irta Mendele Moicher Szforim, Fordította Székely Béla

Én Fiskét jól szíveltem; néha napon szóba ereszkedtem vele és szavain gyakran jól mulattam. Nem is volt olyan rettenesen buta, mint amilyenek kinézett. Ha Glupskba jövök, első utam a köfürdőbe vezet, ahol levetkőzöm és a gőzben felmászom a legmagasabb padra. Mondhatnak amit akarnak, de nekem a gőzfürdő telik a legnagyobb élvezetem. Hát lehet még valami jobb, mint az izzadás? Határozottan mondom: még most is nagy gyönyörűségem telne az izzadásba, csak a nap ne sütné éppen az arcomba.

„Huzódjon egy kissé odább Reb Alter!“ Csak egy kissé huzódjon odább. Azt hiszem, — hogy ki ne kiáltam — most már alaposan benne van a legszebb izzadásban. „Huzódjon egy kicsit még tovább... Na jól van...“

„Most már elég, — mondja Alter elégedetlen hangon. — Most már elég jól fekszem. De ne tépje ki darabokban a szívemet a testemből, fogja kissé rövidebbre a dolgot.“

„Van ideje, Reb Alter! Még hosszú a nap“, válaszolom neki és tovább folytatom elbeszélésemet.

„Amikor pár év előtt ismét Glupskban jártam és az utcán távolból megpillantom Fiskét, a csudálkozástól majd kiugrom a bőrből. Az én Fiském, a görbe lábaival úgy hengeg, mint valami ficsur, vadonatúj kaftán, új harisnya és cipő van rajta. A fején plüsskalapot visel széles szegéllyel, a testén pedig tiszta új, kikeményített csikos arbe-kanfesz van, vörösvirágos lenvászonból.

Mit jelentsen ez? — kérdelem. Talán a hitközség mégis kolera-vőlegénynek választotta? De hisz Glupskot ebben az évben elkerülte a

kolera. Nem azért, mintha a város tavát megtisztították, az utcák halomragyúlt szemetét és a döglött macskákat elhordták volna. Azért sem, hogy szakítottak az ősi szokással és nem öntik ki többet a piszkos vizet a házak elé. Isten őrizz! Ki gyanusíthat meg egy zsidó községet ilyesmivel? Egyszerűen csuda történt... Az emberek ugyan különféle testi fájdalmakról panaszkodtak; egyik-másik meg is halt. De az egész nem volt komoly dolog, csupán átmeneti.

A savanyu uborkának tulajdonították: a szegény nép ugyanis mohón rávetette magát a főzelékfélékre, Isten segítségével azonban minden meglehetősen enyhén folyt le. De nem arról akarok beszélni. Mialatt így állok és bámulok, Fiske hirtelen eltűnt. Abban az időben éppen — hogy gondolni se kelljen rá, — a keresztcsontom fájt, mivel már régóta nem vágtak rajtam eret és több hónap óta mindössze tíz piócat raktak rám, azt is azért, mert a fogam fájt. Fogadalmat tettem tehát, hogy másnap korán reggel a fürdőbe megyek, néhány órát ott töltök s elvezek mindent, amit csak lehet. Nem csupán Fiske, de más fontos ügyek miatt is: hogy a politikáról, a postáról és más dolgokról, amik a városban, vagy a nagyvilágban történtek, beszélgethessek. A fürdő a zsidók számára az egyetlen hely, ahol mindennel, ami a szívükön van, kipakolnak és másoktól is kitudhatnak egyet-mást. A fürdőben sok titkot tudhat meg az ember, egy némely üzletet is köthet; talán még a vásárnál is élénkebben folyik itt a dolog. Ha egy pénteki napon megy az ember a fürdőbe, sok szépet láthat. Az egyik sarokban felcserek ülnek eszközeikkel, körülötük pedig egy csomó zsidó.

Az egyik felcser fejet beretvál, a másik beretvával a hátakba hasít, az egyikről leszedi a köpülőzött, a másikra pedig felteszi; a zsidó vér patakokban ömlik és elvegyül a fürdőseprű

vesszőivel és a leberetvált hajakkal.

A felcser fonott gyertyája serceg, pislákol és homályos lánggal ég. A plafonról, a falakon, a kályhán, mint egy nagy üzletben, mindenféle ruhadarabok lógnak. Ingek, harisnyák, mindenféle arba-kanfeszek, a legkülönbözőbb nadrágok, kaftánok, kabátok és kerek prémpipák. A legfelső padról, hol az izzadóok fekszenek, rettenetes kiabálások hangzanak. Félig ajultan hevernek ott a zsidók, a fürdőseprűvel csapdossák magukat és kiabálnak. „Izrael gyermekei, könyörüljete!“ A fürdőben hirtelen hideg lesz, mindenki kiabál, de senkinek sem jut eszébe, hogy vizet öntsön az izzó köre, mig végre valamelyik fiatalember annyira felhevíti a fürdőt, hogy majd meg lehet gebbedni. Két vizes zsidó egy veder felett civódik, amelyet kiabálva és rettenetes átkozódás között próbálnak egymástól elragadni. Egy ványadt, meztelen Melamed⁸¹ hozzájuk megy, békét terem köztük és azután mind a hárman ugyanabba a vederbe mártogatják szennyes zsebkezdőiket és lemossák magukat.

A diszhelyen a város legelőkelőbb polgárai ülnek, üzletről és más fontos dolgokról beszélgetnek: a husadóról, a mai szemtelen fiatal-ságról, a sorozásról, a rabbi- és az elüljáró-választásról, a tizennyolcóról és tizenháromról⁸² és az új rendőrpáncsokról. Közéjük telepedik, — mint egy kóbor macska — valamelyik férfi a talmud-thorára,⁸³ az újabb zsidóüldözésekre tereli a beszédet, a városban elkövetett bűnökről beszél, közben pedig mindenkinek titkokat sugdos a fülébe...

⁸¹ Melamed — tanító.

tük „semmi“ szónak összege (a héber betűk számok is egyuttal). Átvitt értelemben butaságot, ürességet jelent.

⁸³ Talmud Thora — szegény gyermekek zsidó iskolája, ahol az elemi ismereteket szerzik meg héberben a tanulók.

(Folyt. köv.)

Mittelmann József ártatlanságáért

Ki hát Kohn Dávid gyilkosa?

A titokzatos balkezes ember. Mittelmann személyleírását ad. Más rablótámadások. Aruló találkozás. Elárulta magát az igazi gyilkos

Azonnal szabadlábba kell helyezni Mittelmann Józsefet

(Cluj-Kolozsvár, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tíz hosszú, megfontolt, adatokkal alátámasztott cikkben át bizonyítottam be, hogy nem Mittelmann József a szerencsétlen Kohn Dávid gyilkosa.

— Hat ki, ha nem Mittelmann? kérdéshetik erre a törvényemberei, de kérdezheti maga az olvasó. Erre a kérdésre tuajdo képen választ nem tartozunk adni, illetve nem mi vagyunk azok, akik a válaszáddal tartozunk.

Kérem, kintjünk a hatalmas „dosszár“ valamennyi jegyzőkönyvében, es ndőri jelentésében, tanvallomásokban: há ha felvetette előttünk is valaki ezt a kérdést. Hatha az első négy nap írásai között nyomot találunk arra is. Semmi semmi! Előttm a csendőri jegyzőkönyvben. Működésük elmondja Mittelmannnal a ténnyel történetét. Működésük részletesen írja Mittelmann elő dását, azét a Mittelmannét, aki ellen gyanu akkor még nem irányult, aki akkor szabad ember volt.

De sehol, de sehol nyomát nem találjuk annak, hogy Mittelmann elő dása nyomán a csendőrség a nyomozás legelső lépéseit is megrette volna abban az irányban, amit egyfelől Mittelmann vallomása megadott, másfelől a kromények parancsoltak.

Elő dásuk a jegyzőkönyvek s ezzel a csendőrség elvégezte a dolgát. Ha a bánd véletlenségből elő nem kerül, akkor minden valószínűség szerint az ügy a jegyzőkönyvekkel „ismeretlen tettesek“ részterjébe került volna. Semmi, de semmi se történt abban az irányban, hogy az akkor megadott nyomokon tovább nyomozzanak, pedig — legbecsületesebb megfogódásunk szerint — akkor talán huszonegy óraán belül meg lehetett volna állapítani: kik ölék meg Kohn Dávidot.

Mittelmann elmond a a rablótámadás történetét. Sehol semmi nyoma annak, hogy m g kérdéshetik volna: hogy néztek ki a támadók? Pedig ez ugyancsak elemi kérdés.

A támadás helyén négy ember lábnyomát találtuk. A nyomozó csendőrök ezt figyelembe sem vették. A Hollós tetőre két m lükat visz: egyik a Vácmányra visz le, a másik Koronkára. Végig se járták, pedig á lükük, hogy ennek a két kis erdei utnak fontos szerepe volt a gyilkosságban!

A múlt est és a támadás helye között megtaláljuk Kohn Dávid hócsizmájának egyik felét. Hová lett a másik fele, hiszen Kohn Dávid lábán kellett volna legyen s ott nem találtuk meg! Senkit se érdekelt ez a kérdés?

Kohn Dávid egyik kezén rajta a kesztyű. A másik fele elveszett!

Hová lett? Megint kérdések, melyekre feleletet nem kerestük!

Pedig — hang-ulyozzuk — akkor Mittelmann még gyanúsított sem volt.

Igy nyomoztas!

Két személyleírás

Azóta hosszú idő mult el. Azóta ezek a kérdések elhalványultak, úgyhogy választ adni rájuk szinte a lehetetlenség határára. De az idők sora mégis felvetett egy két adatot. Sőt, ha h laványan is, — Mittelmann József még most is némi személyleírását tud adni a támadók közül kettőről. Ki tudja, huszonekét hónapi börtön nehéz szenvedésében hányszor idézte alakjukat, hányszor ismételte meg az álom azt a borzalmas valóságot, melynek két ártatlan áldozata van: Kohn Dávid és Mittelmann József. És ki merné megállapítani, hogy kettejük közül melyik a szerencsésebb?

Mittelmann József két támadójára emlékszik. Az egyik, ki a lovát a Vácmány-tetőn megfogta, a másik, az öregebbik pedig, aki a szára hátul feltérdelt és románul azt mondotta: „Lasa!“ Általában mind a négy támadó székelly parasztnak nézett ki, egyik volt osztrák, másik magyar, a harmadik pedig román. Az első támadó, ki a lovat megfogta, magas, fekete ember, brucseszt, csizmát, fekete kalapot és rövid fekete kabátot viselt.

A másik támadó, az öregebb kinézésű, szűk székelly nadrágot viselt, bakancsot és sűrű narisnyát, amelyet a nadrágra felhuzott. Rövid, sűrű daróckabát volt rajta!

A másik két támadó kinézésére nézve nem tud semmi adatot adni. Ugyancsak nem tudott megállapítani semmit arra vonatkozólag, hogy a Vácmány alatt történt támadók azonosak voltak-e a Hollós-tetőn történt támadás elkövetőivel.

Erre vonatkozólag azonban az egyik támadó elárulta magát, úgy, hogy most már az egyik gyilkos vallomása alapján állítjuk, hogy ugyanazok követtek el a két támadást.

A fél csizmát és a fél kesztyűt annakidején meg lehetett volna találni. S mindegy bizonynyal a nyomozás közelebb jutott volna a tettes személyéhez, ha

a Vácmány alatt jobban körülnéz, s nemcsak az egyik a mony alatt lakó gardát, egy Harko nevű halgat ki, hanem körülnéz a szembelevő zsellérházban is, amelyben olyanok laktak akkor, akik már más hasonló uon állásban szerepeltek.

A balkezes gyilkos

De most térjünk le egy kissé arról az útról, amelyen megindulunk. Vegyük megint elő a „dosszár“ s elassu figyelmesen át. Hátha találunk valamiképen nyomot a gyilkos személyére nézve azon híval is, hogy a bíróság más tettes személyét még gondolatban is kizárta.

Ugyancsak természetesen az orvosi véleményét vesszük elő. És nem hiába. Az orvosi szakvélemény olyan edét hirtokába juttat, amely dönő bizonyíték Mittelmann ártatlansága mellett, s egyben sük köri von a gyilkos személye köré.

Az ítélet indoklása az orvosi szakértői vélemény alapján megállapítja, hogy Kohn Dávidot ért négy ütés közül

A gyilkos már vallott is!

Nem nehéz megtalálni! A gyilkosok egyike már vallott is. Sajnos, a gyilkosság részesei e pillanatban még szabadlábba vannak s így nem tarthatjuk fel teljes nyíltsággal a kérdést. Műfől a dolgok megett olyan körülmények húzódnak meg, melyek sokkal jobban megdöbbennek bennünket, semhogy a nyilvánosság nagy erejével már előáll-

Tényképen megállapítottam ugyanis, hogy Mittelmann József a marosvásárhelyi fogházban a tettesek egyikét felismerte anélkül, hogy tudta volna, kicsoda az illető, s honnan való. Akiben pedig a tettest felismerte, annak körülményei teljesen egybevágóak a vácmányi támadással és a többi támadásokkal: a zsellérház lakója.

Erről a felismerésről a marosvásárhelyi illetékes tényezőknak tudomásuk van.

Tényképen megállapítást nyert, hogy a felismert tettes levelet akart kicsempészni, melyben hírvl adja feleségének, hogy Mittelmann felismerte, s figyelmezteti a feleségét, hogy menjen el Vajára, s mondja meg Szalai éjjeli őrnek, ne járjon el a szája, mert ő mindent tagadni fog.

Tény az, hogy a felismert tettes elismerte azt, hogy a levelet, mely másnak az írása, ő írta alá, előbb azonban tagadta azt, hogy ő így diktálta volna.

Tény az, hogy a felismert tettes másnap nagyobb összeget ajánlott fel vesztegetési díjúl, ha a levélügynek nem lesz további folytatása s tény az, hogy a tettes fentartás nélkül elismerte a levél értelmi szerzőségét, s így bevallotta a tettet is.

Tény az, hogy erről az illetékes tényező hivatals jelentést kaptak s az ügy tanúi eskü alatt vallani készek.

Tény az, hogy Mittelmann még mindig a fegyházban ül.

Tény az, hogy a felismert tettes, akút levele is elárult, még mindig szabadlábba van!

Befejeztem!

Nem folytatom tovább. Befejeztem. Tartozom magának szál, hogy megírjam: tudomásom szerint ezt a levelet egyes hivatalos tényezők misztifikációknak tartják.

Fenti megállapításainkat azonban hivatalos, minden kritikán feüli álló személyiségek hivatalos okmányal és — ha kell — eskü alatti vallomással igazolják.

Más rablótámadások

Mert a Vácmány és a Hollós vidékén már többször is történtek támadások. Az egyik eset: a gyalkuti bíró megtámadtatása. Ez az ügy a marosvásárhelyi törvényszék előtt van.

A gyalkuti bíró szinté ugyancsak a helyen, hol a Mittelmann-féle első támadás történt, megtámadták a zsellérház lakói: három testvér. A bíró azonban, ki másodmagával volt, nem ijedt meg s vége a támadásnak az lett, hogy a támadókat összeverte és a csendőrség kezére adta! A támadók személyazonossága kétségtelen megállapítást nyert; a támadók azonosak annak a zsellérháznak lakóival, amely ott fekszik az út szélén, ahol Mittelmannékat először megtámadták; s amely megett visz fel az erdei megye a Hollós tetőre!

De történtek arrafelé más támadások is. Az egyiknek szenvedő részese Breyer Alfréd gálfaivi tejesarnokos. Ő két ember támadta meg, az egyik hasbaragta, úgy hogy elaléit, a másik a szíve felett megszúrta. A rablók mindent, óráját, tárcát, pénzt elvették.

Breyer feljelentést tett az ákosfalvi csendőrségnek, amely elő is állította a zsellérház lakóit, akikben Breyer a tetteseket ismerte teljes határozottsággal fel.

Ennek dacára a marosvásárhelyi ügyészségnek az ügynek nyomait nem találtuk, ami csak úgy magyarázható meg, hogy az ügy jegyzőkönyve nem került a csendőrségi az ügyészségre!

És most megint lezögezzük: nem a mi feladatunk, hogy ezt az egész különös körülményt tisztázzuk!

„az első az volt, amely a bal fül megett érte, s amely hátulról sújtott le az áldozatra!“

Az első a halálhozó ütés, tehát hátulról érte és baloldalon, egy más helyen történt megállapítás szerint álló magasságban, s 70—80 centiméter távolságról.

Megpróbáltuk lejátézni a gyilkosságot az eredeti kérdéssel, s a bíróság megperőcsitette azt a feltevést, amely a fenti adatokból logikusan folyik:

a gyilkosságot balkezes ember követte el!

Mittelmann József nem balkezes! Tessék megkeresni a balkezes embert, mert nem nehéz megtalálni.

hatnánk a Dreyfuss-per híras

— J'accuse!-vel.

Olyan tények, olyan körülmények juttattak tudomásomra, melyeket megmagyarázni nem meret, mert félnem kell attól az eredménytől, melyhez a logikus gondolkodás minden becsületeseb ember el kell vigyen.

Most már igenis, — annak az állami prestízsnek érdekében, az igazság szentségének nevében, — melynek mi is épp annyira hí és aláztos szolgál vagyunk, mint a Mittelmann elítélő bírák bármelyike, vagy akár a vizsgálóbíró, akár az ügyész: követeljük, hogy

az egyik gyilkos önbeismerő levele alapján bocsássák azonnal szabadlábba Mittelmann Józsefet! Huszonekét hónap óta szen-

Az állam ugyan- de természetesen

miniszternek az a loznak. Mindany- intila nem tuloz. nyú válságról igaz akik bizonygat- nyomorult fizeté- volna, ha a pénz- gazdaságban lát kül- kább a belföldet ar lépne érintke- kkal, az összes adná, hogy milyen milyen szörnyű skóp festenek a kép a valóságban. nard Parkerov

ét eségét

ge, kimerült. Éa megett egész tét kerüli.

t beszélni. Da- volt. A tünetek ödik már, hogy szintúleg rabkór- tovább folyt a kákás Gyula dr. b csendőrszáza- gyeden Pillinger n kihalgatta az

ézet kérdésekre tetten gyüli-

hogy Frolach számolok vele.“ ita Egyediné — Frolach meg- is után Egyedi zik mindketten az ügyészségen, en jöttek ki az

kkal. serceg, pislákol plafonról, a fala- y üzletben, min- gnek, harisnyák, legkülönbözőbb és kerek prém- az izzadók fe- hangzanak. Félig a fürdőseprüvel nak. „Izrael gyer- őben hirtelen hi- senkinek sem ön az izzó köre, per annyira fel- g lehet gebbedni. tt civódik, ame- tköződás között. Egy ványadt, megy, békét te- hárman ugyan- ennyes zsebken-

kelőbb polgárai olgokról beszél- szemtelen fiatal- tizenháromról a; a héber is be- Közéjük telepe- — valamelyik abb zsidóüldö- psban elkövetett g mindenkinek

ber betűk számok t, ürességet jelent. nekek zsidó isko- k meg héberben (Folyt. köv.)

ved az ártatlan Mittelmann! A gyilkosok szabadon járnak! Az ügyészség egy okmány, mely bizonyít! Bizonyít a gyilkosok egyike ellen. Hónapok óta létezik ez a levél!

Románia minden becsületessen gondolkodó emberének joga van tudni, hogy miért szenved még mindig ártatlanul Mittelmann.

Am a bíróságnak joga van megvárni a szablonos újrafelvételi eljárás megkérését. Ez e napokban az *Emberi Jogok* nevében meg is fog történni! Nem kételkedhetünk benne, hogy az újrafelvételi eljárásnak egyetlen eredménye lehet: Mittelmann József teljes rehabilitációja.

Am a törvény módot ad arra, hogy Mittelmann Józsefet maris szabadlábra helyezik. Ne feleddje el senki: a tettesek egyike már vallott is levelét.

Kedden lemond a Macdonald-kormány

Öt éves usalomra rendezkednek be az angol konzervatívok

(London, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától) Ma hivatalosan közzétették az angol választások végső eredményét, amely szerint megválasztottak 45 konzervatív, 152 munkáspárti, 41 liberális, 3 pártokivüli és 1 kommunista képviselőt.

Macdonald a „Daily Herald”-ban kijelentette, hogy amikor a leadott szavazatok számát tanulmányozta, konstatálta, hogy azok felülmúrták a legutóbbi választás alkalmával a munkáspártira esett szavazatokat. A munkáspárt a konzervatívok látszólagos győzelme dacára erősödött.

Thomas gyarmatügyi miniszter szerint a munkáspártot a polgári pártok szövetekezése győzte le. Zinovjev levele a választásoknál a végpillanatban döntően szerepelt. Rendkívüli meglepetést keltett, hogy Liverpoolban, Bir-

vel, melynek hitelességét kétségessé tenni nem lehet. Teljesen jogos tehát, hogy Mittelmann még az újrafelvételi tárgyalás előtt szabadlábra helyezik.

Hiszek abban, hogy az igazság győzni fog, hogy Mittelmann József kiszabadul. S az újságíró munkája számára a legszebb jutalom az, hogy így legszentebb emberi kötelességet teljesített.

Befejeztem tehát; e cikksorozat egyelőre véget ért. Az igazi befejezése azonban a cikksorozatnak az lesz, mely Mittelmann József szabadulását, rehabilitációját közli amelyben azt jelenthetem, hogy Mittelmann Józsefet visszadtuk az életnek, édesanyjának, kilenc árva testvérének.

Hiszem, hogy — ha van igazság — ez már csak a legrövidebb idők kérdése.

Van e hát igazság? A marosvásárhelyi törvényszék ítélő tanácsától várjuk a választ.

Székely Béla

A sebesült rendőrtisztek elmondják a jassii merénylet lefolyását

Védőügyvéd, aki megbánja védelmét. Körözik a jassii merénylet egyik bűntársát. A „Viitorul” szerint bolsevik ügynök

(Bucuresti-Bukarest, nov. 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) A jassii merénylet két súlyos sebesültjének, Closs és Husianu rendőrtisztek állapotában örvendetes javulás állott be. A kórházban fekvő rendőrtiszteket ma meglátogatta a vizsgálóbíró és felvette vallomásukat. Closs inspektor így mondotta el a merénylet lefolyását:

A végzetes törvényszéki tárgyalás

— Manciu prefektus pörének tárgyalása alatt Corneliu Codreanu, ahinek semmi köze sem volt a pörhöz, a terem egyik sarkából állandóan és merően fixirozta Manciu prefektust. Amikor Vasiliu szubkomisszár, akit a diákok szintén hivatalos hatalommal való visszaéléssel vádoltak, kiment a teremből, Codreanu beleegyezett a tárgyalásba és megkérdte az elnöket, miért nincs Vasiliu a helyén.

— Codreanunak ez a kérdése azt látszik bizonyítani, hogy Codreanu együtt szeretne volna látni az összes rendőrtiszteket, hogy két töltött revolverével végezzen mindannyiunkkal. Mikor az elnök az álést feltűgesszette, Manciu prefektusnak szóváltás támadt a diákok egyik védőjével, Dambrava ügyvéddel, aki sörtő szavakkal illette a prefektust.

— Amikor az elnök a tárgyalást feltűgesszette, Codreanu hét nyolc diáktól körülvéve kiment, a prefektus benmaradt a teremben és az ügyvédekkel társalgott. Én is kimentem a folyosóra és felalá sétáltam. Precizen emlékszem, hogy Codreanu, aki a folyosón a diákgyűrű közepén állt, jobbkézét nadrágzsebében tartotta és társaival együtt társalgott. Pont fél egyet mutatott a folyosó órája, amikor beléptem a terembe. Manciu prefektus rámszól: „Menjünk haza Closs.”

A merénylet

— A prefektus kilépett az ajtón, én a jobbja m haldtam, fél lépéssel mögöttünk jött Husianu szubkomisszár. Amint kiléptem az ajtón, a diákgyűrű közepén álló Codreanu felénk emelte a karját, egy pillanatra rá egy revolvercsövet láttam megvillanni és már el is dördült az első lövés. Manciu prefektus végigzuhan a padlón. A többi diákok mozdulatlanul állottak.

— Ma rájuk rohantam. Egyszerre újabb lövést hallottam és éreztem, hogy a golyó átjárta a

minghamban, Sheffiedben és az ipari központokban a konzervatívok győztek.

A konzervatív lapok megállapították, hogy a párt abszolút győzelme lehetővé teszi egységes politika inaugurálását 5 évre.

Tegnap minisztertanács volt, amely Zinovjev levelével foglalkozott és bizottságot küldött ki a levél hitelességének megállapítására. Ugyanez a minisztertanács elhatározta, hogy a kormány kedden beadja lemondását.

A konzervatív párt vezetősége hétfőre összehívta tagjait a kormány összehívására megbeszélésére. Beavatott körök szerint a külügyi tárcát Chamberlain, a hadügyit Derby, a tengerészeit Amery lord fogja betölteni. Az angol választások előidézta helyzet miatt egybéként a szovjetek végrehajtóbizottsága elhalasztotta az angol orosz szerződés ratifikálását.

tudómat. A fődre rokkadtam. Codreanu néhány lépést tett az ajtó felé, amikor pedig elkialítottam magamat: „Husianu szaladj utánuk, fogd meg őket”, Codreanu újra lépett és meg mialőtt eszméletemet elvesztettem volna, láttam Husianut is elterülni a földön. A zárvarban a merénylet elmenekült.

— Néhány perc múlva magamhoz tértem. Dambrava ügyvéd, a diákok egyik védője melletttem térdelt és sirva csókolgatott. „Látod — mondotta — ilyen embereket védtem én.”

Husian szubkomisszár, aki a viszonyokhoz képest már elég jól érzi magát, ugyanígy mondotta tollba a merénylet lefolyását.

Négy jassii bíró és két rendőrtiszt beadták lemondásukat

A merénylet miatt még mindig nagy az igazalom Jassiban. Jellemző az általános közhangulatra, hogy a tegnapi nap folyamán négy jassii bíró távirati uton beadta lemondását az igazságügyminiszternek. Az igazságügyminiszter távirati uton közölte a négy bíróval, hogy lemondásukat nem fogadja el és felszólította őket, lassák el továbbra is hivatalukat.

Ugyancsak a mai nap folyamán a jassii prefektura két rendőrtiszte felkereste az új prefektust, ahinek bejelentette, hogy a merénylet hatása alatt meg akarnak válni szolgálatától. Az új rendőrprefektus arra való hivatkozással, hogy éppen a nehéz pillanatokban van szükség önfeláldozó és odaszó szolgálatra, lemondásukat nem fogadja el.

A jassii vizsgálóbíró ma Codreanun és letartóztatott társait újra kihallgatta. Vallomásuk alapján körözleveget adott ki az állítólag Csernovitzban, vagy Kisenevben tartózkodó Georgescu nevű diák ellen, aki a merénylet pillanatában Codreanu mellett állt és ahinek az eddigi jelek szerint része volt a merénylet előkészítésében.

Bolsevikiek állanak a nacionalista izgatások hátterében?

A kormány álláspontját visszatükröztető „Viitorul” ma újra hosszabb cikkben foglalkozik a jassii merénylettel. A „Viitorul” cikkében megállapítja, hogy a nacionalista agitátorok akcióinak hátterében bolsevik ügynökök állnak, ahiknek egyetlen céljuk, hogy anarchiát teremtsenek.

A „Viitorul” szerint a kormánynak biztos

adatok vannak arról, hogy a jassii összeesküvés körét sűrűn látogatták bolsevik ügynökök. A lap ezután párhuzamot von M-x Goldstein szenátor és Codreanu jassii merénylete között és megállapítja, hogy semmi különbség sincs a „nemzeti” és nemzetközi anarchia között.

A kormány lapja végül abbéli reményét juttatja kifejezésre, hogy maguk a nemzeti szervezetek, ha tudatára fognak ébredni ennek az anarchikus mozgalomnak valódi jellegére, teljes erővel fognak küzdeni a veszélyes és az ország érdekeit semmibe sem vevő anarchia ellen.

.....

— Egyre drágulnak az áruk a vegyipari piacon. A „Consum” című közgazdasági lap írja: A vegyészeti gyárak nyersanyagbeszerzése a folytonosan és indokolatlanul emelkedő áruk miatt majdnem a lehetetlenségig lett határos, ugyanígy, hogy a belföldön majdnem monopóliumot élvező nyersanyaggyárak árpolitikája következtében oly horribilis magasságra emelkedtek, hogy azt a vegyészeti ipar egyes árai már meg sem fizethetik. Mégától érthető, természetesen dolog volna, ha jogos és tárgyilagos gazdasági kritika után megváltoznék az eddig folytatott árpolitika s a nyersanyagok áraiban lényeges redukció történjék. Az áremelésben elől vezet a Solvay-művek, amely a közüzemi cégek alapanyagainak áruk olyan iramban emeli, hogy a szappangyáraknak nemcsak hogy nem tisztodik ki a gyártás, hanem egész működésük lehetetlenségé válik. Az ammoniak árána emelésével az üve- és gyapjúipar fejlődése akadt meg. Megállapítható, hogy a Solvay-művek háromszáz százalékkal magasabb mértékű áremelést fogantatosítottak, mint bármely más nyersanyag. A kormány és a Solvay-művek között — a „Consum” szerint — megállapodás áll fenn, mely szerint a Solvay-művek a belső szükséglet ellátása után fennmaradó produkció-többletet exportálhatják. Ugy látszik a Solvay-műveknek az a céljuk, hogy a belföldi szükséglet ellátását a minimumra redukálják oly módon, hogy az áremelések következtében üzemüket folytatni nem tudó vállalatok megszűnjenek, miáltal a Solvay-művek abba a helyzetbe kerülnek, hogy külföldre nagy mennyiségűket exportálhatnak.

— Gyermektragédia egy macska miatt. Galántáról jelentik: A múlt napokban borzalmas Gyermektragédia játszódott le egy Galánta közelében lévő vasúti őrház előtt. Wenzel Minály vasúti őr hároméves kislánya az éppen közeledő gyorsvonat elől meg akart menteni egy macskát, mely a sínek között játszadozott. A kislány a sínek közé ugrott és a következő pillanatban a gyorsvonat alá került, mely halálra gázolta a his állatkedvelőt.

— Autókatasztrófa Olmütz mellett. Prágából jelentik: Olmütz közelében nagy autókatasztrófa történt tegnap délután. Walter Riesz huszanhét éves prossnuitzi nyakhereszedő és Richter Irma, egy prossnuitzi gyáros leánya a Mábrisch Ostrauból Prossnitz felé vezető uton autón igyekezett a városba. A határon a gépkocsit eddig ki nem derített okból felborult és maga alá temette utasait Riesz és Richter Irma a helyszínen meghaltak. A sőtőr életveszélyesen megsebesült.

Kávésok figyelmébe!
legjobb reklámja a
Kiszling-csillárok lesznek.

Érjük mindenütt **Pierre önborotváló készítmény** a felülmúlhatatlan Valóságos gyönyörtűség. Nővédelőcsözzettel keverve. Darabja 8 lej. Központ: Bukaresti, Str. Domiel L. Rudolf Mosse No 100

HIREK

Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő.
 Az Uj Kelet cikkeinek utánnyomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 85 lei, negyedévre 240 lei, félévre 450 lei, egész évre 850 lei.

Jóváhagyták a megyesi gyárak kisajátítását. Megyéről jelentik: Sulyos megdöbbenést keltett annak idején ipari körökben az agrártörvények megyesi végrehajtóbizottságának az a határozata, amely kimondta, hogy a megyesi Westen zománccéngyárat, az Első Földművelésügyi Veggyárat, a Vitrometan részvénytársaságot és a Citrom és Tárna féle vasöntödet az agrártörvények értelmében az állam részére kisajátítja. Az agrártörvény határozatát az érdekeltek megfellebbezték az Agrárreformok Tanácsához, ahonnan a napokban érkezett vissza az elutasító válasz és jóváhagyta az agrárbizottság által foganatosított kisajátítást.

A Monostori uton ráítotték az egyik autóbusszra. Ma este nyolc óra tájban a Monostori-ut 30-40. számú házak között egy ismeretlen fiatalember revolveréből rálőtt a Blaga autóbusszal 7. számú kocsijára. A golyó az autó ablakán hatolt be és a szemben levő ablakot is keresztülfurta, de jó szerencsére az utasok közül senkit sem sebesített meg. A lövés zaja az utcán is nagy pánikot keltett. A járókelők öseszeszadáltak az autóbusz körül és amíg a merénylőt petraattalták, az ismeretlen támadó elmenekült. Az ötödik kerületi rendőrség az esetet jelentette a központi rendőrségnek, ahonnan az ismeretlen lövöldöző kézrekerítésére bevezették a nyom zást.

Gritta prefektus elveszítette a lakáserét. Ismeretes, hogy a Danilcsu-féle sikkes üzlettel kapcsolatban a rendőrség bizonyos gyanúerők alapján őrizetbe vette Felicianu pénzügyigazgatósági tisztviselőt is, ahiről néhány nap eltelté után bebizonyosodott, hogy a teljesen ártatlan és ezért szabaddalra helyezték. Azalatt az idő alatt, amíg Felicianu a rendőrség foglya volt, Gritta prefektus a tisztviselőt kiköltöztette a lakásából és a lakást egy ugyenabban a házában lakó asszonynak utalta ki, ő maga pedig az asszony lakásába költözött be. Felicianu ártatlansága bebizonyosodása után kiköltöztetési pert indított a prefektus ellen. A kolozsvári járásbírósa néhány hónappal ezelőtt hozta meg a döntést a lakásperben, amely szerint elrendelték a prefektus kiköltöztetését. Az ügy felbontásáig feltiltán ma délelőtt került a kolozsvári törvényszék elé, ahol a törvényszék tanácsa jogosnak találta Felicianu kérését és a prefektust a lakás átadására utasította. Gritta prefektus a tárgyaláson nem jelent meg és ezért a panamisták kérelmével és egyhangulag elvettette az utlevélpanama letartóztatottjainak szabadlábra-helyezési kérelmét.

Nem helyezik szabadlábra az utlevélpanama vádlottjait. Bukarestből jelentik: Jelen-tette már az Uj Kelet, hogy az utlevélpanama letartóztatott vádlottjai kérelmét adták be a vádtanáchoz, hogy a bíróságuk engedjék őket szabadlábra. A vádtanács ma délelőtt foglalkozott a panamisták kérelmével és egyhangulag elvettette az utlevélpanama letartóztatottjainak szabadlábra-helyezési kérelmét.

Meghalt Loeb chikagói gyilkos atyja. Londonból jelentik: Albert Loeb chikagói millió-szer, akinek tizenhárom éves fiát gyilkosságért nemrégiben életfogytiglani fegyházra ítélték, szívbajban meghalt. Loeb fia elítéltetése óta teljesen visszavonult villájába és üzemi likvidálásával foglalkozott.

Gyermekvédelem az Egyesült Államokban. Washingtonból jelentik: A szenátus törvényjavaslatot fogadott el, amely megtiltja a 18 éven aluli gyermekek foglalkoztatását iparvállalatoknál. E törvény jelentősége annál nagyobb, mert 1920-ban az Egyesült-Államok területén a gyermekmunkások száma meghaladta az egymilliót és az összmunkásság 8 és fél százalékát tette ki.

Véres zavargások egy német hadiemlék leleplezésénél. Boroszlóból jelentik: Boroszló Brockau nevű külvárosában felavatták a világháborúban elesettek emlékművét. Az elesettek rokon-ságán kívül megjelent az ünnepségen az érsekségszervezeteknek mintegy háromszáz tagja. A hivatalos ünnepség után az érsekségszervezet tagjai és a „fekete-vörös-arany birodalmi lobogó” egyesület hívei közt véres összefirkózásra került a sor, amelyben használt többet megsebesültek, köztük többen súlyosan.

Zsidó statisztika. Az amerikai Zsidó Évkönyv szerint a világ zsidóságának lélekszáma ezidőszerezt tizenöt és fél millió. E szám kétharmada Európán él, egynegyede Észak- és Délamerikában Áz-ia, Afrika és Ausztrália együttvéve a lélekszám nyolc százalékát teszi. Három és háromnegyed millió zsidó él Észak-Amerikában, ami az össznépesség 27 százaléka. Száztízezer zsidó él Közép- és Délamerikában. Langyelországban 3 és fél millió lakik. Az amszterdami zsidók közül nagyobb tömegek Palesztinában és az arab országokban élnek. Az afrikai zsidók többsége, körülbelül 450 000 az arab nyelvű és kulturájú országokban lakik a Földközi tenger környékén. A felsekák (feketebőrű zsidók) számát 50 000-re becsülik. Ausztráliában körülbelül 20 000 zsidó él, a brit birodalom országában 800 000. Magában Angliában 300 000 zsidó lakik. Franciaország és gyarmatai 550 000 zsidó fölött rendelkeznek. Szovjetországon 330 000 a zsidók száma, Szibériában 100 000. A városok közül Newyorkban lakik a legtöbb zsidó: számuk itt más élmillió. Jeruzsálem 63 000 lelket számláló lakossága közül 84 000 zsidó.

Ausztriában megháromszorozódott a polgári pörök száma. Bécsből jelentik: A kereskedelmi és iparkamara panaszos beadvánnyal fordult az igazságügyminiszterhez a bíróságokon összetörölődött s elintézetlenül heverő pörök miatt. Az átiratból kiderül, hogy a gazdasági bajok következtében a magánjogi keresetek száma rövid idő alatt megháromszorozódott és a bíróságok képtelenek a nagy munkát elvégezni.

Nagy tűzvész Targovisteben. Targoviste reggeli városban tegnap nagy tűzvész tört ki, amely a lakosság körében nagy pánikot okozott. A hatalmasan felcsapódó lángok a város szélén fekvő Spudnim féle szeszgyárra is átcsaptak, amely a tűznek teljesen martalécul esett. A szeszgyár egész épülete, a gépek és a készletek a tűz áldozatává lettek. A tűz-kár megállítására kiküldött bizottság a kárt husz millió lejre becsüli. A vizsgálat megindult annak hiderítésére, hogy mi okozta a tűzvészt.

A francia kormány Jaurès hamvait ünnepélyes keretek közt a Pantheonba szállíttatja. Parisból jelentik: A minisztertanács elhatározta, hogy Jaurès hamvait november 23-án ünnepélyes keretek között szállíttatja át a Pantheonba.

Felfüggesztett aradi tisztviselő. Az aradi városkészen nagy feltűnést keltett Robu Janos dr. aradi főpolgármester rendelete, amelylyel a város egyik tisztviselőjét, Mice János írodirektort felfüggesztette állásából s fegyelmi eljárást indított ellene. A felfüggesztés okáról különböző hírek kerültek forgalomba és az állítólag Mice és egy városi főtisztviselő között felmerült konfliktusból történt.

Megégett gyermek. Aradról jelentik: Megrendítő tragédia történt tegnap Dudi aradmegyei községben. Farkas Gábor gazdálkodó másfél éves kis fia őrizet nélkül a tűzhely közelében játszott és magára döntötte az ott levő forró vizet telt fazekat. A kisgyermek a súlyos égési sebek következtében azonnal meghalt.

Merénylő és rendőrök harca. Berlinből jelentik: Ma délelőtt egy Willy Gu h nevű kereskedő merénylőket követve el mérnök öccse ellen. Amikor ez fel akart egy automban szállni, revolveréből hatszor rálőtt, anélkül, hogy egyetlen egyszer is eltalálta volna. Amikor a rendőrök üldözésbe fogták, egy másik revolverétől több lövést adott le rájuk, amikor pedig látta, hogy nincs menekülés, fejből ölte magát.

Az orvos-rablóvezér tragédiája. Cettin-jéből jelentik: Dr. Markovics Vukasin, az orvosból lett montenegrói rablóvezér, mint nemrég jelentették, önként megadta magát a hatóságoknak. Dr. Markovicsot jelentkezése után nem engedték szabadon, mert azzal gyanúsították, hogy meggyilkolta és kirabolta a piperi község tanács elnökét. A fogházban Markovics elinte normálisan viselkedett, később azonban elmebaj tünetei jelentkeztek rajta, amit a vizsgálat vezetői nem vettek komolyan, mert azt hitték, hogy Markovics a reá-váró büntetés elkerülése végett szimulálja az őrültséget. A napokban dr. Markovicsot örei réttára akarták vinni. A fogház első emeleti folyosóján a fogoly hirtelen lendülettel az ablakhoz ugrott és még mielőtt az őrök megfékezhetek volna, leve-tette magát az emeletről. Az öngyilkossági kísérlet csodálatosképen nem okozott sérülést és Markovics kirohant az utcára. Utközben 1 dobálta magát a ruháját és félnezeletlenül száguldozott végig Cettin-je utcán. Órákig tartó üldözés után tudták csak elfogni Markovicsot, akit bilincsbe verve szállították vissza a fogházba. Itt a dühöngő és félbeszélő delikvenserőt az orvos szakértők megállapították, hogy félreismerhetetlenül kitört rajta az őrület.

A bécsi iparkamara akciója a vízum teljes eltörlesztésért. Bécsből jelentik: A kamara közgyűlése egyhangulag szavazta meg az elnöknek azt a javaslatát, hogy a kormányt a kamara felirattal kérje az utlevél-vízum rendszerének teljes eltörlesztésére. Az iparkamara ezáltal véli fellendíthetőnek az idegenforgalmat és reméli, hogy a beutazási lehetőségek megkönnyítésével Ausztriát az idegenforgalom központjává sikerül tenni.

Megindult a teherforgalom Jugoszlávia és Románia közt. A szabadai vasútgazdóság értesítette a CFR vezérigazgatóságot, hogy október 27-ével felveszi Romániával a direkt áruszállítást. Ezzel a Románia és Jugoszlávia között fennálló szállítási akadályok megszűntek. A két állam közötti teheráruszállítás továbbra is Zombolyán keresztül fog lebonyolítani.

Temesvári bankdirektorból budapesti vezérigazgató. Temesvárról jelentik: A temesvári pénzügyi világban érdekes változás van. Stancoray Jánost, a temesvári Magyar Általános Hitelbank igazgatóját a budapesti Nemzeti Hitelintézet igazgatójának nevezték ki. Az új vezérigazgató a napokban foglalja el új állását.

Milyen adókat fizetnek a nagyjövedelmű amerikaiak? Az amerikai lapok néhány nap óta, a Zeppelin diadala után, nem tértek vissza az elnökválasztás események megvitatásához, hanem kritikálják a gazdagok igazságtalan megadóztatását. Napról napra jelennek meg a nagy adóval megterheltek listái és ebből látjuk, hogy Coolidge elnök személyi adója évi 6643 dollár, La Follette szenátoré 641 dollár, Borah szenátoré 534 dollár, D. wis demokratapárti képviselőé 84 475 dollár, Hughes államtitkáráé 3698 dollár, Root volt államtitkáráé 10 242 dollár, Gompers Samuel, a munkásszakszervezetek elnökeé 888 dollár, Smith, Newyork állam kormányzója azonban már csak 31 dollár. A nagy adófitesték élén William W. Wiley nagyiparos áll 1,154,420 dollárral. Ezzel szemben Schwab acélkirály csak 29,484 dollárt fizet, míg Morgan társa, Thomas W. Lamont 47 820 dollárt, Hearst, a híres újságkiadó évi adója 40 537 dollár, Whitney híres lóversenytulajdosor 84 731 dollárt fizet, David Belas-r 13 856 dollárt, Frank Gould a vasúthírály fia és örököse 283 693 dollárt, E. L. Doheny petróleumfejedelem 159 694 dollárt, Adolf Ochs újságkiadó 65 692 dollárt, William Wanderbilt 130 000 dollárt, Bok könyvkiadó 247 300 dollárt, Edit Rockefeller 138,057 dollárt. A filmművészek közül Peggy Joyce 1589 dollár jövedelmi adót fizet, viszont a világhírű Jackie Coogan 505 dollárt.

Csehországi sporteredmények. A keddi nemzeti ünnep alkalmával lejátszott mérkőzések eredménye: Cseh labdarugószakszövetség—Német LSz. Válogatott 1:1. Bránn: Brünni válogatott—Prága 4:3 (2:1). Pilsen: Prága—Pilsen válogatott 5:2 (2:1). Érdekes, hogy Prága egy napon 3 válogatott csapatot állított ki.

Nagy

harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

K ötött harisnya min-	25
den színben lei	
F lohr-harisnya minden	53
színben lei	
M uszlín harisnya divat-	69
színben lei	
C érna-muszlín minden	98
színben lei	
S elyemfátyol harisnyák	125
minden színben lei	

BLATT

FÖTÉR 13

Divatköttyükben és kötöttárúkban óriási választék!
A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

a jasi összeszkövök ki agynökök. A lap földtein szenátusi és szött és megállapítja, „nemzeti” és nam-
 beli reményét juttatja zeti szervezetek, ha az anarchikus moz- eljes erővel fognak ág érdekeit semmibe
 árok a vegyipari közgazdasági nyersanyagbeszer- olatlansul emelkedő rleséssel lett ha- balföldön majdnem anyaggyárak árpoli- rribilis magasságra észeti ipar egyes k. Magától érthe- a, ha jogos és tár- táu megváltozzék s a nyersanyagok rőtörtséjk. Az ár- ay-művek, amely panyagainak árak a szappangyárak- tödik ki a gyár- lehetetlenség vá- nak emelésével az akadt meg. Meg- ntvék háromszáz ft áremelést fog- és nyersanyagál. ívek között — a podás ál fenn, vek a belső szű- b produkció-több- szik a Solvay mű- belföldi szükséglet tják oly módon, tésben üzemüket k megszűnjének, a a helyzetbe ke- y mennyiségeket
 macska miatt. pokban borzalmas y Galánta közle- nel Mihaló vasúti közeldő gyors- y macskát, mely a ny a sínét közé a a gyorsvonat a a kis állatked- z mellett. Prágá- gy autókatasztrófa Riesz huszenhét Richter Irma, Márisch Ostrauból íggyezett a vá- ig ki nem derített ette utasait Riesz eháltak. A scifför
 elmébe! imja a ok lesznek.
 BONON
 rotváló kést sttel keverve. stl. Str. Doniol L. olf Mosse No 100

A súlyos pénzkrízis miatt

hogy a m. t. vásárló közönségnek alkalma legyen téli szükségleteit olcsón beszerezni, elhatároztuk, hogy az összes raktáron levő

férfi- és női-szövetek, plüschök, bársonyok, béléssárk, vászon és mosóárk megírt, olcsó és szigoruan szabott áraiból

folyó hó 31-ikéig

10%

engedményt adunk.

Heller, Weisz & Molnár

divatárúháza

Cluj, Cal. Reg. Ferd. 6.

Adósok és hitelezők

között fizetési meg egyezéseket közvetít a

RADIO egyeztetőiroda

Cluj, Strada Regina Maria No 34. Telefon 630. Postafiók 127.

Engedélyezve: E 112-921

A legnagyobb titoktartás mellett lefolytat ki egyezéseket belföldi és külföldi hitelezőkkel. Kereskedők és vállalatok forduljanak az egyeztető irodához bizalommal

Az iroda szabályzata olvasható a **Consum** november 2-ikán megjelent 48-ik számában.

Zsák & Ponyva

vétel! Kőcsebnémet, javkőműhely Eladás

Albala Izsó Timişoara

II. Piata Traian 2. szám. Sürgénycím: Albala Timişoara-Fabrik Interurban telefon 60

VELMA SUCHARD

CSOKOLADÉKÜLÖNLEGESSÉG

Szőrme és fonalfestés!

Ószi ruhákat és bármilyen kolmát a legjobban fest és tisztít "KRISTÁLY" KELMEFESTŐ-GYÁR CLUJ Telefon 506

Szőrme és fonalfestés!

KÖZGAZDASÁG

A kolozsvári fakörzet belépett az UGIR-ba

Csatlakozásra szólítják fel az erdélyi és bánáti fakörzeteket

(Cluj Kolozsvár, november 1. Az Uj Kelet tudósítójától.) Néhány nappal ezelőtt hírt adtunk arról, hogy a Fegyverszék kolozsvári körzete, a többi körzetektől függetlenül, belépett az UGIR kötelékébe. A kolozsvári körzet ösalló a cíjával a Fegyverszék kebelében közel egy év óta megoldásra váró válságnak olyan irányt adott, amely alkalmas arra, hogy a megindult bomlási folyamat végre nyugvóponthoz jusson. A kolozsvári körzet, amiut azt október 20-án megváltott választmányi ülésén elhatározta, az UGIR-nak e hó 28-án Bukarestben megtartott ülése bejelentette az UGIR-ba való kollektív belépését. A bejelentést egyidejűleg tárgyalt és eldöntött az UGIR vezetősége és a belépett körzet delegátusai között az együttműködés és a faipar érdekeinek az UGIR által leendő hatóságok védelmének tekintetében.

A faipar további szervezkedésére vonatkozólag az UGIR vezetősége az alapszabályok ismeretében a ma kijelentette, hogy a belépett faipari csoport részére a legteljesebb diszponálási jogot biztosítja az irányban, hogy az UGIR érdekespvisletébe belépett faipar maga állapít

Nagy csökkenés az élőállattárakban. Az állatexport minimumra való reduálódása miatt a belföldi élőállattárak egyre enek. Dacára ennek, a húsrak még mindig a régi maximális árkun mozognak. Ezidég csak Aradon mérsékelték a húsrakakat. A többi városok törvényhatósága is készül arra, hogy a lényegesen lecsökkent élőállattárak következtében a húsrakakat lényegesen redukálja.

A mai valutapiac

A mai napon az ünnepre való tekintettel a bankok devizaforgalma szűntetelt.

Valutapiac november 1-én:

Bukarest. Devizák: Páris 958, Berlin —, London 805, Newyork 178 —, Roma 755, Zürich 84-90. Becs 25 00. Prága 535 Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 710 —, márkák 42-00. leva 130, török lira 95. font sterling 805, francia frank 965, svájci frank 35-00, olasz lira 8 5, drachma 310, dinár 255 —, dollár 178 00, lengyel márkák 33-00, osztrák korona 26-00, magyar korona 23 00 cseh korona 525.

Zürich. Nyitás — Zárlat Berlin 123-50 — 123 50, Amsterdam 205 00 — 304-25 Newyork 519 50 — 519 50, London 353 00 — 353 00, Páris 2730 00 — 2730 00, Milano 2260 00 — 2265 00, Prága 1550 00 — 1550 00, Budapest 48 — 48 00, Belgrád 751-50 — 755 00, Bukarest 287 50 — 290 00, Varso 100 — 110 —, Becs 73 20 — 73-25.

A jugoszláv nemzeti bank szabályozza a kamatlábakat. Belgrádcól jelentik: A Narodna Banka elhatározta, hogy felhívja az ügyfelei közö tartozó pénzintézeteket hogy az általuk fizetett és az általuk számitott kamatlábra vonatkozólag lete-sítések meg egyezését. Ennek a meg egyezésnek az lesz a szankciója, hogy a Narodna Banka meg fogja tagadni a hitelt azoktól a pénzintézetektől, amelyek a meg egyezésnek nem vetik alá magukat s hiteleket csak azoknak a bankoknak fog nyújtani, amelyek az egyezséget elfogadják. A kamatláb magassága még nincs megállapítva, de valószínű, hogy a bankok 12 százalékos kamatot és fél százalékos proviziót fognak számitani s a hitelek kölcsönök után, míg a betétek után 10 százalékosot fognak fizetni.

Uj rendelet a zár alá helyezett részvények lebélyezésére. Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter legközelebbi rendeletet ad ki a zár alá helyezett részvénytársaságok részvényeinek lebélyezésére. A rendelet szerint azok a részvényesek, akiknek olyan zár alá helyezett részvénytársaságok részvényei vannak birtokukban, amelyeknek lebélyezése már megtörtént, a pénzügyminiszter mellett működő likvidáló bizottságokhoz kérvényt kell beadjanak, amelyben feltüntetendő a

hassa meg, milyen munkaeörökkel és milyen be-rendekezdésekkal, meanyi költséggel kívánja érdekesnek az UGIR-on kere-zül való hathatóság védelmét biztosítani. Az UGIR öszválasztmányában pedig az erdélyi és a bánáti fakörzetek részére új választmányi helyet tart fenn és ezen választmányi helyeket azokkal töltetik be a csatlakozott körzetek, akivel akarják. K jelentette azonban az UGIR vezetősége, hogy saukészesnek tartja, hogy az UGIR tradíciójához híven a választmányi delegátusokat területi és csoportok arányában töltsenek be.

A kolozsvári körzet ezen megbeszélések után elhatározta, hogy átiratban fogja a többi erdélyi és bánáti fakörzetet csatlakozásra felhívni, hogy az UGIR újonnan alakított fa-csoportjának minél több tagot toborozzon és a csoportot minél tekintélyesebb tegye. Ezzel egyidejűleg tárgyalásokat kezd a temesvári, brassói és marosvásárhelyi fakörzetekkel az UGIR által fenntartott új választmányi hely betöltése tekintetében és reméli, hogy eredményes tárgyalások után az UGIR fozstályának kiépítése még ez év végéig befejezést fog nyerni.

részvények száma, megszerzésüknek idője s a tulajdonos állampolgársága. Erre az esetben van szükség, ha a tulajdonos 1916 augusztus 14-ike előtt szerezte meg a részvényeket. Ha azonban a megszerzés későbbi időpntban történt, fel kell sorolni mindazokat a személyeket is, akiknek 1916 augusztus 14-től kezdve a megszerzés időpontjáig a részvények birtokukban voltak s mindezek állampolgárságát. Az 1916 augusztus 14-ike utáni időpontban német, osztrák, magyar, vagy bolgár állampolgárok birtokában volt os zár alá helyezett részvénytársaságok részvényei nem ruházhatók át, csak ha a likvidáló bizottság engedélyével.

SPORT

A Haggibbor volt játékosának párisi sikerei. Reiter, a Haggibbor volt játékos, Dóme volt tréner legkedvesebb tanítványa levelet írt Marosvásárhelyen látó szerkesztésnek, amelyben azt írja, hogy Kecskeméttel, az MSE játékosával együtt a párisi Danubia Sportklubban játszik. Reiter centert játszik és nagy sikereket arat. Egy sportlapot is átdöött, amelyben diachimuszát olvasunk Reiter stíluszáról és játékáról. Vasárnap játszotta csapata első bajnoki mérkőzését és ezen ő két gólt rögött. A Danubia Sportklub a bajnokság második helyezettje volt. Reiter a Haggibbor neveltje. Először az ifjúsági csapatban játszott s különösen Dóme tréner keze alatt fejlődött nagy játékosá. Az ő idjében az ország ifjúsági csapatai közül a Haggibboré volt a legerősebb. Mielőtt Kolozsvárról eltávozott, az első csapatban is többször játszott. Marosvásárhelyt az MTK, később pedig az MSE tagja volt.

Korábban kezdik a kolozsvári mérkőzéseket. Az intézőbizottság határozata szerint a bajnoki mérkőzéseket ezután felőrával korábban kezdik. Így az első mérkőzés 1-30 perckor, a másik 3-30 perckor kezdődik.

Braun Csib, a MTK szélső játékosa, aki az FTC-MTK mérkőzésen tudvalevőleg megsebzült, már teljesen jól érzi magát. Játsszani azonban egyelőre még nem tud, mert a lábát még most is villanyozzák.

Hungler és Silossy a Blue Starban. A két játékosfenomena már régebben belépett a Blue Starba, de eddig nem volt játékedélyük a MLSz-től. Budapestről érkezett jelentés szerint a MLSz szerdán este kiadta a két játékost, illetve játékedélyt adott számukra és így már kolozsvárra játszani fognak.

* Fordításokat és kérvényeket a hatóságokhoz román nyelven olcsón vállal Imperial-iroda, Minorita-uta.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. I. N—u. Ebben a formában nem tartozik a nyilvánosság elé. Teljesen természetlen dolog a halott fölötti vitatkozás most, amikor az eset még időben nem jutott abba a perspektívába, hogy történeti higgadsággal és tárgyilagossággal lehetne itélkezni fölötté. A Nemzeti Alap gyűjtőperselye nemcsak minden zsidó háznak, aki emiatt gyűlölséget szít, nem vizsgálta meg a szívét.

Ben Dovid. Alkalmilag közvetítjük berlini társulatunkkal kívánságát.

Építész-mérnök-jelölt. 1. Körülbelül ugyanazokat a tantárgyakat, mint a budapesti műegyetemen. 2. Négy éves tanfolyam Temesváron. 3. Technikai okok miatt késleltetjük.

W. M. Zerindu Mare. Az egyezmény másolatát a pénzügyminisztérium útján lehet csak beszerezni. Ha valamelyik ismerőse Bukarestbe utazik, megszeresheti kevés fáradsággal.

M. Halmei. Az ismertetett rémregényből egy szó sem igaz. Másik közlését köszönettel vesszük, de már idejét multá.

L. M. B. Hat hónapra csak tanulmányi célokra lehet utazni, vagy olyan művészeknek, akik hiteles szerződést mutatnak föl. Minden kategóriának szigorú feltételek mellett (snyagi garancia, kamarai igazolás stb.) engedik meg a beutazást.

Josin Budapestben három hónapi tartózkodásra csak bejelentő lapot kell kiállítani. Elutazás előtt azonban városokban a rendőrségen, a falvakban a közigazgatási hatóságoknál (jegyzőnél, vagy szolgabírósnál) is kell bejegyeztetni az utlevelet. Új utlevél csak akkor szükséges, ha az egyik lejárt. Kérje egész Európára az utlevelet, akkor látamozás után eljuthat Jugoszláviába is. Ha a lejárt időpontjában itt tartózkodik, akkor a bukaresti, vagy kolozsvári magyar képviselet állít ki új utlevelet.

L. Ö. Árdíhat. A beiratkozások már megtörténtek. Az újságíróküzusok nem igen prosperálnak. A pesti már megszűnt, a prágai szűkül. A newyorki egyetem újságírótanfolyamáról kevés hírt hallunk. Legjobb iskola ezen a pályán az önképzés és legjobb tanerő a tehetség.

M. K., Blstrita. Ilyen megállapításról nem tudunk. A döntőbírátság most van megszervezés alatt. Genfben fog szűzenni, mint a népszövetség egyik alosztálya. Mágánosok is kérhetnek jogvédelmet.

W. H., Lippa. Ilyen nyilvános jellegű iskola nincs, de vannak iparátvisezők, akik oktatással is foglalkoznak.

H. H., Odorheiu. „Wiener Morgenzeitung“ Wien, „Jüdische Rundschau“ Berlin, „Zsidó Néplap“ Mukacevo.

K. S. Ha konkrét vádjuk van, tegyenek ismeretlen tettes ellen följelentést.

Hölgyeim! Mélyen leszállított árak mellett áruljuk filz és bársony modelljeit az

kalapüzlet, Cluj, Calea Regele Ferdinand 8. szám. Gólya-áruházal szemben. Alakítások és formálások 48 óra alatt készülnek.

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

A három grácia. (Operett három felvonásban, zenéjét szerezte Lehár Ferenc. Bemutató a kolozsvári Magyar Színházban.) A három grácia tulajdonképpen csak két grácia. Neményi Lili és Dujka Margit. Ennyi az egész. Mert ami magát az operettet illeti, soha még ennyi tehetségtelenséget egy estén nem volt alkalmunk keresztül élvezni. A zene mindenestre szép, sőt helyenként megkapja a közönséget fülbesimuló melódiáival. De ami a librettót illeti, a legjobb szándékkal sem tudók elmondani, hogy mi történik benne. Csucspontja a mou-dani nem tudásnak. Természetes, hogy ilyen színpadi műveknél a színház és a színészek megkettőzött erőfeszítéssel igyekeznek pótolni kiállításban és kosztümökben a darab törsé-gét. Ez teljes mértékben sikerült is a tegnapi bemutatón. Neményi Lili káprázatos ruhákban jelent meg a színpadon és szinte minden új jelenete a ruhareakciók új meglepetésével szol-gált a közönségnek. A ruhareakciók a Krausz és Lövinger cég művészetét dícsérik: Viszont ami még a ruhákon kívül is szép volt az elő-adáson, az kizáróan Neményi egyéniségének érdeme. Ugyanez áll a másik gráciára, Dujka Margitra. Szép énekével, szép táncival és meggyerő egyéniségével erősen hozzájárult az est sikeréhez. A harmadik grácia szürke szere-pét Zöldhelyi Anna játszotta. A férfiszereplők közül Ihász és Bányász brillíroztak egyszerű mókáikkal. Bányász egy detektívet játszott és a sikerére jellemző (a darabra is), hogy a közönség jókedvűen belárikolozott a szerepébe. Ihász egy riposot adott egyszerű, burleszk komikummal. Őülünk, hogy végre olyan szerepben láthattuk, amelyben tehetsége teljesen érvényesült. A bonvivan szerepében Tompa Béla excellált. A színház mindent megtett, hogy a darab kiállítása mennél ragyogóbb legyen — és teljes sikerrel.

A MAGYAR SZÍNHÁZ ESTI MŰSORA Vasárnap d. u. 1/3-kor: Sárga Csibő. (Új szereposztással. Szentgyörgyi István föllépésével. Mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám 109.) Vasárnap este 8-kor: Három grácia. (3-adszor. Premiére helyárakkal. Bérlétszűnetben. Sorozatszám 110.)

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó. Vasárnap, nov. 2. Premier. A kuruzsló. Megrazó drámai színmű, két orvostan-hallgató életéből 7 felvonásban, Földes Imre színműve után. Rendezte Kertész Mihály. Főszerepben az ismert kolozsvári művész Várkony Mihály.

Hétfő, november 3. Premier. A kaméltás hölgy. Sentimentális dráma, 6 felvonásban, ifj. Dumas regénye után. Főszerepben Nazimova és Rudolpho Valentino. Műsoron kívül egy egészen új Zigotobohózat.

Urania-Mozgó. Vasárnap, nov. 2. Premier! Ilyenek a férfiak. Nagy nevetető trágikomédia 7 felvonásban. Főszerepben Harry Liedtke.

Hétfő, november 3. Premier. A pokolbelli. Szenzációs amerikai kalandor cow-boy dráma, 5 felvonásban. Főszerepben a vakmerő amerikai cow-boy lovas Tom Mix.

Apollo-Mozgó. Vasárnap, nov. 2. New-York

éjszakai. Szenzációs bűnügyi dráma a New-Yorki apacsok életéből, 10 felvonásban. Főszerepben William Fox.

Hétfő, november 3. A bandita nemessége. Szenzációs amerikai cow-boy dráma 5 felvonásban. Főszerepben William Hart.

Vásároljon

őszi és téli férfi-szöveteket

mélyen leszállított árban a

Postăvarie Engleză

Izrael Gluck

szövetáruházában, Cluj, Calea Victoriei (v. Kossuth L.-u.) 5.

Nagy maradék vásár!

Figyelem!

Nagy maradék vásár!

Nagy maradék vására

LA CORSO

női divatáruházban

Cluj, Piata Unirei (Fóter) 17.

Férfi és női ruhaszövet Kabát- és raglánszövet Flanel és bársony

Ruha és béléselyem Vászón és zephir Damaszt és voile Stb. Stb.

Maradékok minden elfogadható áron árusítatnak!

Nagy maradék vásár!

Figyelem!

Nagy maradék vásár!

Szivattyuk

minden célra, különleges szerkezettel és minden nagyságban. Teljes vízemelőberendezések egyes épületek részére villamos motorral, mélykúti szivattyuk 150 m. összemelő magasságig, kazántápszivattyuk, türlékszivattyuk, gőszivattyuk, kézi dugattyus szivattyuk, benzinmotoros szállítható szivattyuk.

Pallos és Marko okl. mérnököknél Str. N. Jorga 7.

Telefon 650.

Lloyd 1910

Őszi és téli divat-ujdon-ságaink:

Telefon 961.

Telefon 961.

CLUJ-PIATA-UNIRII-12-SZ

selyem, szövet, bársony és flanelekben megérkeztek.

Szolid árak! Garantált minőségek!

